

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1956

1956

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1955		1.510	3.850 / 3,75	25,59	5.725	173 / 67 / 89	74 / 33 / 45		
1956		1.490	3.980 / 3,79	26,11	5.822	167 / 69 / 91	77 / 32 / 32		
1957	142.000	1.493	3.985 / 3,82 / 3,21	29,36	5.876	177 / 72 / 86	76 / 42 / 36	18 in sept.	

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1956			
1956-xx-xx		Oprichting <i>Productschap voor Zuivel</i> 15 okt. 1956 (?) – zie bijlage-14	
1956-01-26	LD	De Amerikaanse landbouw kan voorraden boter en kaas niet kwijt	
1956-02-02	PZC	Garanties en toeslagen, Melkproblemen doen stof opwaaien in tweede kamer	
1956-02-04	PZC	Slot van het (melk)liedje in de Tweede Kamer:..... „niets verandert”	
1956-03-30	PZC	BZ.: Hogere opbrengst in het melkprijsjaar 1954-1955. Lagere toeslagen.	
1956-04-21	PZC	Correctie Garantieprijs 1956 gem. 22,4 naar 24,8 ct. bij 3,7 % vet	
1956-04-21	PenM	Tien jaar buitenlandse handel in landbouw- en veeteeltproducten.	
1956-06-08	PZC	Minister Mansholt: ‘Herziening nodig van het garantieprijsbeleid’	
1956-06-30	NvhN	Nederland eet anders dan voor de oorlog	
1956-07-04	NvhN	De melkproductie in 1955	
1956-07-11	FK	Nederland wil Engelsen meer boter leren eten	
1956-07-25	PZC	Aanpassing Garantieprijs per 1 mei (?) van 22,8 naar 23 ct. bij 3,7% vet	
1956-08-25	LC	<i>De Veemarkt</i> – Moeizame start <i>Produktschap voor Zuivel</i>	
1956-08-28	LC	Minister <u>Mansholt</u> noemt 1956 een noodjaar	
1956-09-05	ZD	Zuivelbond F.N.Z. handhaaft het ingenomen standpunt	
1956-09-05	ZD	Lid PZ.: Is minister Mansholt rood of... blauw?	
1956-09-08	FK	Is een verdere afnemering van de melkproductie wel wenselijk?	
1956-09-20	LC	LEF 1957 nog in het oude garantie-spoor 166 mln. Ruim 110 voor de melk	
1956-10-09	LC	Ere-promotie S. Mansholt –	
1956-10-25	ZD	S. E. R. adviseert minister Mansholt over melkprijzen – zie 1957-03-13	
1956-12-06	LC	PZ.: Arbeidersbestuur zuivelschap hield de deur open voor de ondernemers	
1956-12-06	FK	Eerste openbare vergadering <i>Produktschap voor Zuivel</i> – gegevens dec. 1965	

1956

Limbursch Dagblad 1956-01-26

Eisenhower heeft nieuw plan

De Amerikaanse landbouw kan voorraden niet kwijt

Beperking van produktie

(Van onze Haagse redacteur)

DEN HAAG, 18 januari. In agrarische kringen volgt men op het ogenblik met bijzondere belangstelling het landbouwbeleid, zoals de Ver. Staten van Amerika dat in de komende jaren wellicht zullen voeren. Meer speciaal geldt die belangstelling het vraagstuk van de omvangrijke landbouwoverschotten, tot oplossing van welk probleem president Eisenhower onlangs vergaande plannen aan het Congres heeft voorgelegd. De uitvoering van deze plannen zouden op de landbouw-economie van ons land en van onderscheidene andere landen stellig van grote invloed kunnen zijn, in het bijzonder ten aanzien van de zuivel-produkten, zo verwacht men.

Een van de Amerikaanse voornemens houdt immers de export in van kaas en boter naar het buitenland, ook naar landen achter het ijzeren gordijn, waarheen men tot nog toe niet exporteerde. De prijzen zouden daarbij zijn gelegen beneden de in Amerika geldende steunnormen voor de boeren, hetgeen de consequenties wel duidelijk maakt, zodat ook reeds verscheidene protesten zijn gehoord. De belangrijkste voorstellen van de president zouden echter bij hun verwezenlijking veel dieper in het algemeen agrarisch bestel kunnen ingrijpen, waarom wij onderstaand een wat nadere omschrijving van deze plannen geven, die aan zeer deskundige bron is ontleend.

Onverkoopbaar

Het vraagstuk van de landbouwoverschotten mag men waarschijnlijk het voornaamste probleem van de Amerikaanse landbouw in de laatste jaren noemen. Volgens gegevens van eind 1955 vertegenwoordigden deze voor het ogenblik onverkoopbare voorraden aan verschillende voornaamste producten een totaal bedrag van 7.7 miljard dollar, ofwel plm 30 miljard gulden. Aan tarwe heeft men zo een overschot van 25 miljard ton, aan katoen van ruim 10 miljard balen. Aan boter en kaas ongeveer 100.000 ton ieder en voorts een niet precies bekende hoeveelheid mais.

De gewoonte in Amerika is, dat de regering een bepaalde minimumprijs voor genoemde produkten vaststelt, waartegen de boeren die bij de regering kunnen belenen, waartoe deze produkten worden opgeslagen. Alleen reeds voor het opslaan en de daaraan verbonden kosten van bewaring e.d. moet de Amerikaanse regering er per dag een bedrag van een miljoen dollar neertellen. Wanneer de markt betere prijzen te zien geeft, kunnen de boeren hun produkten terugnemen om ze te verkopen.

Een gevolg van deze enorme voorraadvorming was, dat de prijzen voor de boeren sedert 1951 wel met ongeveer tien procent daalden, maar voor de consument slechts met twee procent. Deze politiek van de Amerikaanse regering dwong ook tot een vrij strenge invoerbeperking.

Maatregelen

In het algemeen zou men de oorzaken van de grote voorraadvorming als volgt kunnen aangeven: De produktie is zeer gestegen en men is te lang doorgestaan met hoge steunprijzen. Alle maatregelen tot nu toe genomen, hebben nog geen resultaat gehad.

De nieuwe voorstellen van Eisenhower willen in de eerste plaats de boeren minder van de belangrijkste produkten (tarwe, katoen, rijst) laten verbouwen door op 'n bepaald deel van hun gronden andere gewassen te laten telen. De boeren mogen op dat deel geen produkten verbouwen, waarvan reeds overschotten bestaan en er ook geen vee op laten meiden. Als compensatie krijgen de boeren dan verhandelbare certificaten, die recht geven op dezelfde hoeveelheid produkten, die men anders zou hebben geoogst.

De president stelt zich voor in drie jaar tijds een hoeveelheid van 20 procent op de tarwe- en katoenproductie te kunnen beperken.

Een tweede voorgestelde methode, die naast de eerste zou kunnen toegepast worden, zou bestaan in het vrijwillig beperken van bouwland over de gehele linie. Als voorwaarde hierbij geldt ook het niet telen van gewassen en het niet laten weiden van vee, waarnaast echter de boer ook de verplichting op zich neemt de natuurlijke vruchtbaarheid van de grond te verbeteren. Men hoopt daardoor voor de toekomst een hoeveelheid van goede bouwgrond in voorraad te hebben, voor het geval aan grotere produktie van bepaalde gewassen weer behoefte zou ontstaan.

Ook kan de boer zich wel aan geheel nieuwe gewassen wijden, zoals bijvoorbeeld aan de bosbouw voor houtproductie e.d. Voornaamste doel is echter het verkrijgen van een hoeveelheid geschikte grond. Bij 'n overeenkomst als de laatstbedoelde krijgt de boer een uitkering in contant geld van de regering, maar dan is ook een contract voor verscheidene jaren vereist. Op deze wijze hoopt president Eisenhower in enkele jaren tijds een hoeveelheid van zes pct minder aan direct gebruikt bouwland te kunnen tellen.

Als bijkomende methode geldt nog een uitbreiding van die bijzondere afzet aan scholen e.d. alsmede de bovenbedoelde vergroting van de export, ook aan niet-bevriende landen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-02-02

Over garanties en toeslagen

Melkproblemen doen stof opwaaien in tweede kamer

Brieven van minister Mansholt en van het *Landbouwschap*

Met het oog op de bij de behandeling van de begroting van het ministerie van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* voor 1956 gedane toezegging de leden van de Tweede Kamer uitvoerig in te lichten over de melkprijstoeslag voor 1954/1955 heeft de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* een schrijven tot de Tweede Kamer gericht, waaraan het volgende wordt ontleend.

Bij het bekendmaken van de garantie-, en verrekenprijs voor het melkprijsjaar 1954/1955 heeft de regering voor nader aan te wijzen gebieden een toeslag in het vooruitzicht gesteld. De bodemvruchtbaarheid werd het criterium voor de bepaling van de toeslag, terwijl eveneens de cultuurtechnische toestand, t.w. ontsluiting, waterbeheersing en verkaveling, in de beschouwingen werd betrokken.

Het verheugt de minister zeer te kunnen mededelen, dat de samenwerking met het *Landbouwschap* zeer nauw is geweest en dat het ampele overleg bijna steeds tot de gewenste eenstem-

migheid heeft geleid. De grondsoorten, welke wegens onvoldoende bodemvruchtbaarheid en slechte cultuurtechnische toestand in principe voor een toeslag in aanmerking komen, zijn: **zandgronden**, volledige toeslag; **zeezandgronden**, gedeeltelijke toeslag; **oude veenkoloniale gronden**, volledige toeslag; **jonge veenkoloniale gronden**, gedeeltelijke toeslag; **rivierkleigronden met komklei**, gedeeltelijke toeslag; sommige **veencomplexen**, gedeeltelijke toeslag; sterk **geaccidenteerde lossgronden**, volledige toeslag, **lichte loss-gronden**, gedeeltelijke toeslag.

De brief van de minister over de toeslagen zal vrijdagmiddag a.s. in de Tweede Kamer worden besproken.

Er is rondom de door de regering vastgestelde garantieprijs voor de melk ook het een en ander te doen geweest. De brief, die minister Mansholt daarover aan het *Landbouwschap* heeft geschreven, zal vrijdag eveneens in de Kamer aan de orde worden gesteld. De minister sprak daarin o.m. zijn bezorgdheid uit over het feit, dat de discussies van het *Landbouwschap* te veel achter gesloten deuren worden gehouden.

Het bestuur van het *Landbouwschap* heeft gisteren besloten, om in verband met het komende debat aan de Tweede Kamer een brief te richten, waarin het zijn zienswijze op het vraagstuk van de garantieprijs uiteenzet.

Het *landbouwschap* zegt daarin teleurgesteld te zijn door het feit dat de minister met zijn garantieprijs nog lager is gegaan, dan het reeds zeer krappe, voorstel van dit schap. Deze garantie is, op basis van de letter der gemaakte afspraken en gedane toezeggingen, op een zodanig niveau besteld, dat daardoor de bestaanszekerheid in vele veehouderijen wordt aangetast, vooral in het noordoosten en oosten des lands. Het *Landbouwschap* vraagt dan ook een herziening van de genomen beslissing, ook ten aanzien van de te verrekenen prijs voor consumptiemelk.

Leeuwarder Courant 1956-02-02

Eerste Kamer accoord met productschap voor zuivel

De Eerste Kamer heeft woensdagmiddag met 24 tegen 13 stemmen het wetsontwerp tot instelling van een productschap voor **zuivel** goedgekeurd. Tegen stemden de A.R., de C.H., de C.P.N. en de V.V.D., behalve de heer Louwes.

Tevens werd zonder hoofdelijke stemming het ontwerp tot opheffing van het hoofdbedrijfschap voor **zuivel**, margarine, vetten en oliën en het **bedrijfschap** voor **zuivel** aanvaard, gehouden zal kunnen worden.

Leeuwarder Courant 1956-10-16

Zuivelproductschap neemt taak van bedrijfschap over

De Staatscourant bevat een monopoliebeschikking **zuivel**, waarin het productschap voor **zuivel** wordt aangewezen als monopoliehouder voor de invoer en de uitvoer van a. melk, boter, kaas, en melkvet; b. melkproducten, melksuiker etc.

De nieuwe beschikking treedt in werking met ingang van 15 oktober 1956, de datum waarop het **bedrijfschap** voor **zuivel** wordt opgeheven.

Motie-Haken – CPN. – ten dode opgeschreven

Slot van het (melk)liedje in de

Tweede Kamer: „Niets verandert”

Regering is geen verantwoording schuldig aan het *Landbouwschap*

(Van onze parlementaire redacteur)

Vijf uur lang heeft de Tweede Kamer vrijdagmiddag over de garantieprijs voor de melk gesproken, vooral naar aanleiding van de ontevredenheid, die over deze prijs in de kring van de boeren gerezen was en in verband met het feit dat de regering bij haar beslissing afweek van het voorstel, dat *Het Landbouwschap* aan de minister had voorgelegd. Minister Mansholt had aan de Kamer twee brieven over deze materie gestuurd en zes sprekers hebben „uitvoerig” het woord er over gevoerd. Doch het slot van het liedje was, dat er niets verandert. De bewindsman handhaafde zijn standpunt. Men kreeg sterk de indruk, dat het hem gelukt is, meer begrip voor dit standpunt te wekken en de enige motie, die het debat opleverde, is bij voorbaat ten dode opgeschreven. Daarover zal pas dinsdag a.s. worden gestemd.

Deze motie was afkomstig van de communistische afgevaardigde de heer Haken. Zij spreekt uit, dat de hoogte van de garantieprijs van de melk voor de producenten van zeer grote betekenis is en zij verzoekt de regering, hiermede rekening te houden en bij de komende besprekingen zo veel mogelijk aan de wensen van de boeren op dit punt tegemoet te komen, aangezien de huidige garantieprijs te laag geacht moet worden.

Nietszeggend

„Wat wil de heer Haken eigenlijk met deze nietszeggende motie?” zo vroeg minister Mansholt bij de verdediging van zijn beleid. Wij houden altijd zoveel mogelijk met de wensen van de boeren rekening. De bewindsman noemde de motie ongewenst. De overgrote meerderheid van de Kamer zal dat a.s. dinsdag wel met hem eens blijken te zijn.¹ Het voornaamste verwijt, dat minister Mansholt te slikken kreeg, was wel dat hij het voorstel van het landbouwschap niet heeft overgenomen en een gunstiger prijs heeft vastgesteld. Wij beleefden hiermee eigenlijk het eerste vrij ernstige conflict tussen de regering en een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, doch het moet gezegd, dat de bewindsman zijn positie hierin zeer duidelijk bepaalde en een bevredigende verklaring voor de houding van de regering tegenover het landbouwschap gaf.

Enkele Kamerleden drongen aan op onderhandelingen tussen de minister en het landbouwschap. De bewindsman dacht daar echter niet aan. Wij onderhandelen niet, zei hij. Het landbouwschap komt zelfstandig met voorstellen, maar de regering stelt de garantieprijs vast. Daarvoor is zij geen verantwoording schuldig aan het landbouwschap, doch uitsluitend aan het parlement. Overigens toonde de minister aan, dat et landbouwschap om tot zijn voorstel te

¹ Niet gevonden. Wel iets over een motie over dit onderwerp.....die zijn begroting goedkeurde. Maar een, gemeenschappelijke, motie van KVP. AR. CH, en VVD, over de te lage garantieprijs voor melk goedkeurde. De minister legde de motie – voorlopig – naast zich neer in afwachting van het verloop van de verdere besprekingen met het Landbouwschap. (ZHN.)

komen was afgeweken van de tot dusver gevolgde gang van zaken en dat hij zelf zich aan de vroeger gemaakte afspraken over de methoden van berekening gehouden had.

Cijfers

De door een aantal Kamerleden aangevochten beslissing van de minister kwam hierop neer: In het lopende melkprijsjaar geldt een algemene garantieprijs voor de melk van 22,4 cent per kg. Het betreft melk met een vetgehalte van 3,7%. Evenals in het vorige melkprijsjaar zal daarnaast een toeslag van maximaal 1,7 cent per kg worden gegeven voor de in de zandgebieden en daarmee gelijk te stellen gebieden geproduceerde melk. Indien de landelijke gemiddelde opbrengst over de genoemde periode meer is dan 22,4 cent, zal de toeslag van 1,7 cent zo veel lager zijn als de gemiddelde opbrengst ligt boven 22,4 cent.

De zogenaamde verrekenprijs voor de consumptiemelk, die voor de periode november 1954-november 1955 werd vastgesteld op 25 cent per kg., zal niet worden gewijzigd, zodat door deze prijsvaststelling de melkprijs voor de consument niet verandert. Evenals voorgaande jaren zijn deze prijzen gebaseerd op de uitkomsten van het door het *landbouw-economisch instituut* ingestelde onderzoek naar de verwachte kostprijs voor de melk. De resultaten van dit onderzoek zijn omgerekend tot een gemiddelde kostprijs voor de weidegebieden van 21,6 cent per kg. melk met 3,7% vet en voor de zandgronden van 24,9 cent. De gemiddelde kostprijs voor het gehele land bedraagt 23,25 cent.

Achtereenvolgens oefenden de heren Van den Heuvel (a.r.), Haken (c.p.n.), Den Hartog (v.v.d.), De Ruiter (ch.) en Engelberting (k.v.p.) kritiek uit op des ministers besluit. Alleen van zijn partijgenoot dr. ir. A. Vondeling (p.v.d.a.) kreeg de bewindsman steun.

Rampzalig ?

Enkelen hunner schilderden de positie van de boeren zwart af, en zij betreurden, dat de regering van het voorstel van het landbouwschap was afgeweken. Aangezien de winstmarge is vastgesteld op 2 cent per kg en de gemiddelde kostprijs 23,25 cent per kg. bedraagt, had de verrekenprijs 25,25 cent geweest moeten zijn. De regering heeft dit bedrag echter afgerond tot 25 cent om op hetzelfde bedrag van verleden jaar te komen en om verhoging van de consumptieprijs te vermijden. Het voorstel nu van het landbouwschap om de verrekenprijs vast te stellen op 26 cent hield een winstmarge in van 2,75 cent boven de kostprijs.

Voor deze verhoging van de winstmarge was de minister niet te vinden. Zelfs kon hij de heer Engelbertink, die wenste dat de verrekenprijs in elk geval op 25,25 cent gesteld zou worden, niet tevreden stellen. Het grote bezwaar van de minister tegen het voorstel van het landbouwschap was, dat het voor de zandgebieden een garantie wilde verlenen, gelijk aan de gemiddelde kostprijs in deze gebieden, doch dat het een overeenkomstige garantie niet wenste toe te kennen aan de bedrijven in de weide-gebieden.

De minister gaf nadrukkelijk te kennen, dat hij vasthoudt aan de reeds vorig jaar getroffen regeling. Wanneer men vindt, dat de bedrijven op de zandgronden niet genoeg ontvangen, dan moet men hem maar eens verantwoorde voorstellen voorleggen, zei hij. Wat de denkbeelden van de heer Vondeling betreft (een pachtprijsstop en de toekenning van een toeslag per ha en per kg. melk) de bewindsman was bereid deze denkbeelden te bekijken, hetgeen echter geenszins wil zeggen, dat hij nu ook tot invoering er van bereid is.

Hogere opbrengst in het melkprijsjaar 1954-1955

Lagere toeslagen.

Het *bedrijfschap voor zuivel* heeft de netto-opbrengst van alle in Nederland tot zuivel- en melkprodukten verwerkte en in consumptie gebrachte melk in het melkprijsjaar 1954/ 1955 berekend op *f*22,595 per 100 kg melk met 3,7 % vet, d.w.z. ongeveer 60 cent boven de voor dat melkprijsjaar geldende algemene garantieprijs van *f*22.- per 100 kg melk.

Dit betekent dat de toeslagen, welke voor bepaalde gebieden van ons land in het vooruitzicht waren gesteld, n.l. een toeslag van maximaal *f*1.70 per 100 kg melk met 3,7 % vet en een gedeeltelijke toeslag van maximaal *f*0.85 met het verschil ad *f*0.60 tussen de algemene garantieprijs en de netto-opbrengst zullen worden verminderd.

In de staatscourant van donderdag is een beschikking van de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gepubliceerd, waarbij de uitbetaling van de melkprijstoeslag 1954 / 1955 wordt geregeld.

De volledige toeslag die dus op $f1,70 - f0,60 = f1,10$ per kg melk is vastgesteld, komt overeen met *f*29,85 per 100 kg melk-vet, met *f*9.85 per 100 kg kaas resp. *f*1,10 per 100 liter in consumptie gebrachte volle melk (in Zeeland en op GoereeOverflakkee).

De gedeeltelijke toeslag (vastgesteld op $f0,85 - f0,60 = f0,25$ per kg melk) komt overeen met *f*6,90 per 100 kg melkvet, met *f*2,25 per 100 kg kaas resp. met *f*0,25 per 100 liter in consumptie gebrachte volle melk.

Nu de netto-opbrengst definitief is bepaald, kunnen de eerste betalingen van de toeslagen in het begin van april 1956 worden verwacht. Aangezien er ongeveer 160.000 betalingen moeten geschieden kunnen de betalingsmandaten niet alle tegelijk worden verzonden. Hiermede is vermoedelijk een termijn van zes weken gemoed. Bovendien behoeven de gegevens, welke de veehouders hebben ingestuurd, vaak nog aanvulling of verduidelijking. De mogelijkheid is aanwezig tegen de berekende toeslag in beroep te komen. Dit moet geschieden binnen een maand na dagtekening van het betalingsmandaat.

Ook de veehouders, die geen toeslag ontvangen, doch niettemin van mening zijn, dat zij ervoor in aanmerking komen, kunnen in beroep gaan. Hun wordt verzocht met het inzenden van hun beroep te wachten tot 15 mei 1956. Op deze datum zijn namelijk - naar kan worden verwacht - de betalingsmandaten vrijwel alle uitgestuurd, zodat dan degenen, die geen mandaat ontvingen kunnen aannemen, dat zij geen toeslag zullen krijgen. Hun-beroepstermijn loopt tot 1 juli 1956.

Melk 1 cent duurder, met ingang van 29 april

Als gevolg van de verhoging van de kostprijs van de melk, door de verhoging van de lonen in de landbouw die op 13 februari 1956 is ingegaan, is de garantieprijs voor alle door de veehouders afgeleverde melk voor de periode november 1955 tot november 1956 verhoogd van 22,4 tot 22,8 cent per kg melk met een vetgehalte van 3,7 pct.

De toeslag van 1,7 cent voor de veehouders in bepaalde gebieden blijft onveranderd. De nieuwe garantieprijs leidt tot een verrekenprijs voor de consumptiemelk van 26 cent. Dat betekent een verhoging van de verekenprijs met één cent, die, naar het ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening tenslotte meedeelt, met ingang van 29 april a.s. in de melkprijs voor de consument kan worden doorberekend.

Peel en Maas, 1956-04-21; p. 1/8

ook MAP België

Tien jaar buitenlandse handel in landbouw- en veeteeltproducten.

De uitvoer van dierlijke produkten heeft in de afgelopen tien jaar een hoge vlucht genomen. Als groep beschouwd staan de zuivel- en melkproducten met een totale uitvoerwaarde van ruim 770 miljoen gulden in 1955 aan de top, gevolgd door de sector vee en vlees met 530 miljoen en pluimvee en eieren met 420 miljoen.

In dit overzicht zal de ontwikkeling van de uitvoer van de voornaamste produkten uit deze categorieën afzonderlijk worden gezien.

ZUIVEL.

Deze groep vormt, vooral sinds 1948, een belangrijk deel van ons exportpakket. Sedert dat jaar verdrievoudigde de waarde van deze groep, waarvan het aandeel in 1955 bijna 20 pct van de totale landbouwexport was.

De voornaamste produkten van deze groep zijn: boter, kaas en gecondenseerde melk.

De boter-export liep op van 100 duizend gld. in 1946 tot 201 miljoen gulden in 1955.

In de jaren 1950 t/m. 1952 nam België ruim een derde van onze exportboter af.

Sindsdien daalde dit aandeel tot op een vijfde in 1955. Oorzaak hier van is de stijging van de boterproductie in België zelf.

In de jaren 1953 en 1954 werd de mindere uitvoer naar België opgevangen door een vergroting van de afzet naar de landen achter het ijzeren gordijn.

In 1955 liep de totale export vrij belangrijk terug, doordat in dat jaar circa 8000 ton minder boter werd geproduceerd.

Deze ontwikkeling in Nederland viel samen met een zekere schaarste op de west-europese markt, waarvan wij, gezien onze lagere productie, niet geheel konden profiteren.

De kaas-export liep op 6,2 milj. in 1946 tot 210,7 miljoen gulden in 1955.

De voornaamste afnemers zijn België en West-Duitsland. De laatste 5 jaren schommelt de export naar de Benelux om de 60 miljoen gulden met een lichte neiging tot dalen; de uitvoer

naar West-Duitsland loopt in dit tijdvak echter gestadig op van 41 miljoen in 1950 tot 81 miljoen in 1955.

Andere afnemers van betekenis zijn het Ver. Koninkrijk - dat de laatste 2 jaren voor f 16 miljoen afneemt, terwijl in het verleden bedragen van om en nabij de f 30 miljoen geen zeldzaamheid waren - het westelijk halfrond met ruim f 20 miljoen gedurende de laatste 5 jaren en Afrika met meer dan f 10 miljoen.

Bovendien behoren praktisch alle west- en zelfs enige oost-europese landen, zij het dan met minder spectaculaire bedragen tot onze „vaste klanten”.

De gecondenseerde melk liep op 10.7 in 1946 tot 247.1 miljoen gld. in 1955.

Azië neemt nu al meer dan vijf jaar lang meer dan de helft van onze export af tegen een bedrag, dat zich vrij constant om de 130 miljoen gld. beweegt, meestal iets daarboven.

Afrika, ook een vaste afnemer, neemt weliswaar minder af, doch de uitvoer naar dit gebied breidde zich sterker uit. In 1951 bijv. nam dit werelddeel voor iets minder dan 30 miljoen gld. aan gecondenseerde melk van ons af, welk bedrag tot 44 miljoen gld. steeg in 1955.

Amerika (het gehele continent) toonde met iets minder dan 20 miljoen in 1951 belangstelling voor onze merken, welk bedrag in 1952 bijna verdubbelde. Daarna volgden twee jaren met ongeveer 30 milj., terwijl in 1955 voor meer, dan 40 milj. gld. werd afgenomen.

De Europese landen komen ook voor dit produkt op onze afnemerslijst voor. Met de export naar Italië en Frankrijk kon het niet verder dan 1 miljoen gld. gebracht worden. West-Duitsland steeg iets daarboven.

Aandacht verdienen de Benelux en het Ver. Koninkrijk. De uitvoer naar de Benelux daalde de laatste 5 jaar tot op de helft, nl. iets meer dan 10 milj. De export naar Engeland daalde van 18 miljoen in 1951 tot een half miljoen in 1955.

België bouwt een eigen condensindustrie op. Doordat de melkproductie in Engeland wordt uitgebreid, neemt de importbehoefte af.

Vee en vlees [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-06-08

Minister Mansholt

Herziening nodig van het garantieprijsbeleid

Boer kan duurzaam aandeel hebben in algemene welvaart

(Van een onzer redacteuren)

„Het is mijn overtuiging, dat de Nederlandse boer duurzaam een aandeel in de algemene welvaart kan hebben, vooropgesteld, dat het economische beeld zich niet door plotselinge en onvoorspelbare gebeurtenissen in ongunstige zin wijzigt. Het scheppen van die situatie, waarin de boer en de landarbeiders hun deel in de welvaart volledig krijgen, vormt naar mijn mening het doel, waarnaar een bewust en goed gecoördineerd landbouwbeleid dient te streven.” Aldus de minister van landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, in een gesprek, dat wij dezer dagen met hem mochten hebben.

„Het is voor het bereiken van dat doel noodzakelijk”, aldus de minister verder, „dat men zich losmaakt van de fictie van de wereldmarkt. Alleen wanneer het gemiddelde landbouwbedrijf duurzaam in staat is een redelijke winst te maken, kan men beginnen de nodige verbeteringen aan te brengen in de structuur van de agrarische prijs- en produktieverhoudingen.

In de naaste toekomst moeten bij de herziening van het garantieprijsbeleid drie dingen worden onderscheiden: **1**, een stelsel van maatregelen ter beïnvloeding van de marktprijzen; dat kan slechts in beperkte mate in verband met de exportpositie van onze landbouw; **2**, een stelsel van garantieprijzen, zoals we dat nu ook kennen, eventueel op een andere basis; **3**, een stelsel van toeslagen, hetzij per hectare, hetzij per produkt. Ik heb bijvoorbeeld in verband met dit laatste punt aan een kleine commissie van bekende economen en sociologen de vraag voorgelegd op welke hoogte de grondrente zou moeten liggen”.

„Welke problemen ziet U op het ogenblik als de belangrijkste en in welke richting meent U, dat de oplossing moet worden gevonden?”

„Het belangrijkste is, dat allerwegen het inzicht groeit hoezeer de vraagstukken, waarvoor de landbouw op elk willekeurig ogenblik gesteld wordt, samenhangen. Maatregelen tot verbetering van het grondgebruik houden direct verband met maatregelen in de sfeer van de prijzen”.

Verbetering grondgebruik

„Ik ben van mening, dat het van het grootste gewicht is, dat er wettelijke maatregelen komen, die het sluitstuk leveren voor de verbetering van het grondgebruik: ‘n splitsingsverbod voor bedrijven in gesaneerde gebieden dus. Voorts is het nodig, dat wij komen tot vestigingseisen voor de boer. Dan zal het programma van de bodemsanering aanzienlijk moeten worden uitgebreid; wij verbeteren thans ongeveer 15.000 hectare per jaar. Ik ben er van overtuigd dat dit 30.000 hectare moet worden.

Een andere belangrijk probleem van dit moment vormt het agrarisch inkomen, Wij moeten uitgaan van een redelijk gegarandeerd inkomen voor de boer. Daar hoort echter direct de loonvorming in de landbouw bij.

Als in oktober zou blijken, dat de landbouwlonen tengevolge van de huidige ontwikkeling van de loonvorming in ons land bijvoorbeeld vijf procent zouden zijn achtergebleven, dan meen ik, dat wij dat verschil zouden moeten opheffen”.

Garantieprijs melk

„Wat is uw mening over het feit, dat sommige agrarische kringen de laatste maanden uw beleid ten aanzien van de garantieprijs voor de melk - een beleid, waarop zij kritiek hebben - beschouwen als het meest wezenlijke deel van uw gehele beleid?”

„Ik zie de stemming, die hier en daar is ontstaan na de beslissing over de garantieprijs voor de melk voor dit jaar eigenlijk meer als een symptoom van de algemene ongerustheid, die men in agrarische kring kan waarnemen. Zakelijk immers heeft het verschil van mening, met het Landbouwschap over de garantieprijs voor de melk, een beperkte betekenis. Men vergeet wel eens bij alle-opwinding, dat dit verschil van mening gaat over een bedrag van f 240.- per jaar voor een bedrijf van vijftien koeien. Nu valt men er over, dat ik niet volledig ben tegemoetgekomen aan de verlangens van het Landbouwschap.

Maar de kern van het vraagstuk zit veel dieper. Wat wij nodig hebben is een structuurverandering in het garantieprijsbeleid. Wij moeten andere afspraken maken.

Het is overigens niet verkeerd er nog eens op te wijzen, dat het verschil van mening omtrent de hoogte van de garantieprijs voor de melk een verschil van mening is tussen ‘t Landbouw-

schap en de regering, en niet uitsluitend een verschil van mening tussen het Landbouwschap en mij. Het zal U in dit verband interesseren, dat de minister van Economische Zaken, prof. dr. J. Zijlstra, onlangs op een verkiezingsvergadering van de Anti-Revolutionaire Partij te Almer, de hoogte van de garantieprijs, zoals de regering die had vastgesteld, heeft verdedigd”.

Nieuwsblad van het Noorden, 1956-06-30

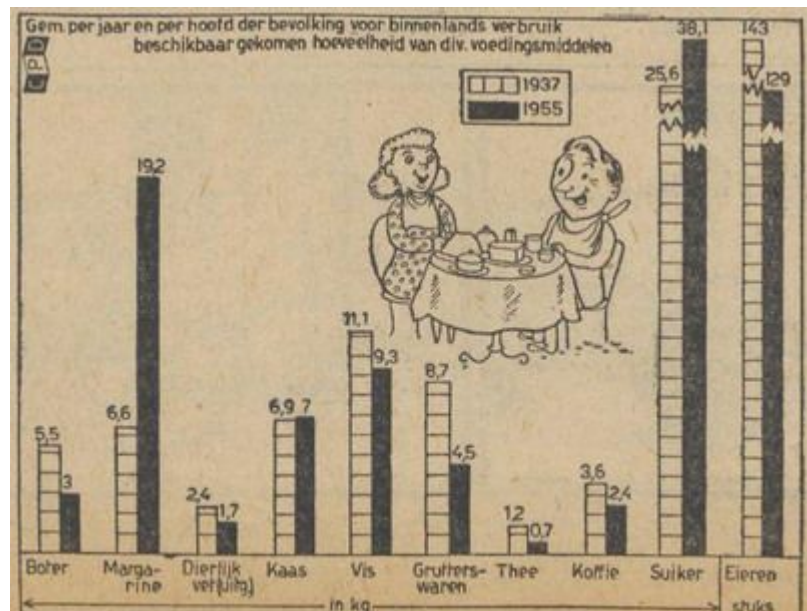
Nederland eet anders dan voor de oorlog

Meer melk en fruit, minder eieren en boter

Smaken verschillen daar valt nu eenmaal niet over te twisten. Wat dat betreft is Nederland het dagelijkse menu ook anders gaan waarderen en eten wij thans anders dan voor de oorlog. Nemen wij als vergelijking het jaar 1937 en thans (genomen naar de laatste bekende cijfers van het jaar 1955).

Het eerste dat opvalt is het zeer sterk toegenomen verbruik van margarine. Wij eten thans bijna 3 maal meer margarine dan voor de oorlog, terwijl de boter kennelijk gewogen en te duur bevonden is.

De kaas heeft in de loop der jaren dezelfde trouwe aanhang behouden en is zelfs iets gestegen. Als zeevarend volk moesten wij eigenlijk dol op vis zijn en ons steeds meer vertrouwd maken met het zeebanket. Het tegendeel is waar want tegen een verbruik (beschikbaar gekomen hoeveelheid per hoofd der bevolking) van 11.1 kg, in 1937 komen wij thans op ruim 9 kg, per jaar.

Het dagelijkse kopje thee is ook kennelijk niet meer zo „dagelijks” als voor de oorlog, want toen bedroeg het verbruik bijna het dubbele van thans.

Melk is goed voor elk, zegt het spreekwoord en een ieder is het daarmee wel eens, want Nederland is heel wat meer melk gaan gebruiken. Voor het jaar 1937 zien wij een hoeveelheid consumptiemelk genoteerd staan van 144 liter per hoofd der bevolking, thans is deze hoeveelheid gestegen tot 195 liter per hoofd van de bevolking. Zonder twijfel werd de meeste melk echter verbruikt in het jaar 1952, want toen kwamen wij op een hoeveelheid van 218 liter.

Er wordt ook meer vlees verorberd want in 1937 kwamen wij op een hoeveelheid van bijna 37 kg, terwijl dit cijfer thans is gestegen tot 39. Fruit maakt gezond, wordt er gezegd, en wat dat betreft moeten wij er wel heel wat beter op staan dan voor de oorlog, toen wij een hoeveelheid

van 27 kg. per jaar noteerden tegen thans 40 (volgens het laatst bekende cijfer, over het jaar 1954).

Zo zien wij dat onze maaltijden anders moeten zijn geworden, de oorzaak van deze verandering heeft meerdere zijden, maar vooral de prijs en de smaak zijn hier de factoren die uiteindelijk bepalen wat er op onze tafel komt. En wat dit laatste betreft kunnen wij vaststellen, dat wij thans anders eten dan voor de oorlog.

Nieuwsblad van het Noorden, 1956-07-04

De melkproductie in 1955²

De zuivelstatistiek 1955 leert dat de Nederlandse rundveestapel van 1.5 miljoen melkkoeien op $\pm$ 1.2 miljoen ha grasland 6 miljard kg melk produceerde of gemiddeld 3855 kg per koe. Daarvan vind 35 pct. haar bestemming als consumptiemelk of 195 kg per hoofd der bevolking tegen 206 kg in 1954.

Van de 74 miljoen kg boter werd maar 3 kg per hoofd, dus 32 miljoen kg, in eigen land geconsumeerd en 42 miljoen geëxporteerd voor ruim 200 miljoen gulden.

Van de 172 miljoen kg kaas bleef 7 kg per hoofd, dus 75 miljoen kg, in eigen land en 97 miljoen kg bracht bij export 120 miljoen gulden op.

Van de 217 miljoen kg gecondenseerde melk en ruim 53 miljoen kg melkpoeder werd voor resp. 247 en 70 miljoen gulden uitgevoerd, waardoor de zuivel- en melkproduktenexport totaal ruim 761 miljoen gulden behaalde.

Voor 1956 valt enige verschuiving van de melk- naar de vleesproductie te verwachten wegens de aantrekkelijke vleesprijzen, de omstreden melkprijzen en de schaarste aan personeel. Ondertussen wordt door uitbreiding van de melkproductiecontrole en veeverbetering met behulp van de gunstige slachtveemarkt, de productie per koe geleidelijk verhoogd.

Friesche Koerier 1956-07-11

Nederland wil Engelsen meer boter leren eten

DEN HAAG (ANP) - Nederland is toegetreden tot de *Britse Butter information Coancil*, een internationale organisatie in Londen, die enige jaren geleden is opgericht door vertegenwoordigers van de zuivelbelangen van Australië. Denemarken en Nieuw-Zeeland, ter bevordering van de propaganda voor boter in Engeland.

De *Butter Information Council* legt zich hoofdzakelijk toe op het geven van voorlichting over boter aan het publiek. Ook voert men thans een indrukwekkende reclamecampagne via de pers en commerciële televisie. De Britten, die belangen hebben bij de boter, dragen eveneens bij in de kosten van deze campagne, hoewel zij niet vertegenwoordigd zijn in de council.

2 Gegevens wijken iets af van tabel uit zuiveljaarboeken – beschouw de laatste als juist! (ZHN.)

De resultaten van het werk van de *Butter Information Council* zijn weerspiegeld in de cijfers van het boterverbruik in Groot-Brittannië, dat steeg van 6.44 kg per hoofd per jaar in 1954 tot 6.57 kg in 1955. In de eerste drie maanden van 1956 daalde het boterverbruik weliswaar met 1.6 pct, doch in dezelfde periode daalde het margarineverbruik met niet minder dan 5.9 pct. Volgens de laatste gegevens is het boterverbruik thans weer in stijgende lijn.

De Nederlandse verzorgde in 1953 3.4 pct van de totale boterimport in Groot-Brittannië. Dit was meer dan een kwart van de Nederlandse boterexport. Het *Nederlands Zuivelbureau*, dat in Londen een eigen kantoor heeft, voert sinds enige jaren een belangrijke reclamecampagne voor Nederlandse boter in Engeland, die, evenals de reclamecampagne voor Nederlandse kaas, gefinancierd wordt door de boeren, de zuivelindustrie en de zuivelhandel in Nederland.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1956-07-25

Garantieprijs voor de melk verhoogd

Op 1 mei werd in de landbouw een loonverhoging van 3 % in de akkoordlonen en de tijdlonen doorgevoerd. In de kostprijzen welke door het *landbouw-economisch instituut* worden berekend resulteert deze loonstijging in een verhoging van de loonpost met f 0.20 per 100 kg melk met 3,7 % vet. Ingevolge de toezegging van de regering, dat goedgekeurde loonsverhogingen zullen worden doorberekend in de garantieprijzen, welke voor verschillende landbouwproducten zijn vastgesteld, heeft de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening daarom de garantieprijs voor melk verhoogd van f 22,80 tot f 23,- per 100 kg melk met 3,7 % vet.

De verrekenprijs voor consumptiemelk blijft ongewijzigd, zodat de consumentenprijs tengevolge van deze loonstijgingen in de landbouw geen verhoging ondergaat.

Leeuwarder Courant, 1956-08-25

– ‘schap op de klippen’ –

Moeizame start *Produktschap voor Zuivel*, conflict over voorzitter

De Veemarkt³

De ondernemers in de grootste industrie van ons land, de zuivelindustrie, staan al geruime tijd op gespannen voet met de minister van landbouw, S. Mansholt. Deze heeft hun een productschap opgelegd, waarin de werknemers evenveel zetels hebben als de ondernemers. Deze laatsten meenden, dat de tijd hiervoor nog niet rijp was. Een ander punt in de ruzie is de regeling van de kwaliteitscontrole op de melk, waarbij de minister er sterk voor geporteerd bleek te zijn deze aan het productschap op te hangen, terwijl de ondernemers deze zoveel mogelijk in hun eigen organisaties wilden houden. Coöperatie en particuliere industrie trokken hierbij één lijn. Het schap is bij de wet ingesteld.

3 De *Veemarkt* was een wekelijks ‘opiniestuk’ van de Leeuwarder Courant. Geschreven door – gezaghebbend!

landbouwredacteur J. Sudema, had deze rubriek van 1945 t/m 1985. (ZHN.)

Op 2 augustus zijn de ondernemers bij minister Mansholt geweest om te praten over een voorzitter van het productschap. Zij verkeerden in de waan, dat zij nog invloed konden oefenen op de benoeming, zo zeggen ze, en we nemen aan, dat ze zich verzet hebben tegen het voorzitterschap van Ir. B. van Dam, die nu directeur is van de voorganger van het productschap: *het bedrijfsschap voor zuivel*.

Op 8 augustus werd een koninklijk besluit gepubliceerd, waaruit bleek, dat Ir. Van Dam reeds op 31 juli tot voorzitter van het productschap was benoemd. De ondernemers zijn gegriefd. De coöperatieve industrie, vertegenwoordigd door de FNZ, heeft besloten geen bestuursleden voor het productschap aan te wijzen en de VVZM, die de particuliere industrie vertegenwoordigt, zal naar wij vernemen wel dezelfde lijn trekken op haar bestuursvergadering van 4 september.

De minister mag nu, als er twee maanden om zijn, andere organisaties aanwijzen om de zuivelindustrie te vertegenwoordigen in het productschap, maar aangezien er geen andere organisaties op dit terrein zijn, is voor de zoveelste maal het productschap voor de zuivel op de klippen geraakt.⁴

Leeuwarder Courant. 1956-08-28

Minister Mansholt noemt 1956 een noodjaar

Gemeenschap verantwoordelijk voor agrarische welvaart in Nederland

Bij de opening van de landbouwtentoonstelling in Kampen heeft minister S. L. Mansholt herinnert aan de benarde situatie, waarin de landbouw is komen te verkeren in de laatste jaren. De minister achtte herziening van het landbouwbeleid noodzakelijk. Hij noemde 1956 een noodjaar, dat laat zien, wat het betekent, wanneer de landbouw geen voldoende reserves kan kweken.

Deze situatie is ontstaan, zo zei de minister, doordat het industrialisatieproces de landbouw voor grote moeilijkheden stelt. In de gehele wereld heeft de landbouw een ongunstige keer genomen en Nederland is daar, als sterk op de export georiënteerd land, wel zeer speciaal bij betrokken.

Hoe moeten we ons landbouwbeleid thans aanpassen bij de bestaande situatie, zo vroeg minister Mansholt zich af. In de uitzonderlijke situatie waarin men zich thans bevindt, als gevolg van o.a. snelle bevolkingsgroei en teruggang van de agrarische conjunctuur moet het de richting uit van verantwoordelijkheid, die de gehele Nederlandse gemeenschap heeft voor de agrarische welvaart in Nederland. Dit laat zich gemakkelijk uitspreken, vervolgde minister Mansholt, maar op dit punt zijn de moeilijkheden groot.

Verhoging van de arbeidsproductiviteit achtte de minister van zeer groot belang. Hij herinnerde aan de slechte staat van de gebouwen in de zand- en weidegebieden. Hiermede zal rekening gehouden moeten worden voor het garantieprijsniveau. Minister Mansholt drong verder aan op rationalisatie van de bedrijfsvoering. Hij sprak tenslotte de wens uit dat de tentoonstel-

⁴ Na in de eerste bijeenkomsten niet vertegenwoordigd te zijn geweest besloten de werkgevers – FNZ en VVZM – vanaf 31 jan. 1957 wel hun deelnemers te zenden naar de *Productschap voor Zuivel* vergaderingen. (ZHN.)

ling te Kampen een zinvolle tentoonstelling zal zijn waar veel te zien zal zijn wat de boer nodig heeft voor een goede moderne bedrijfsvoering, en dat In de toekomst zal blijken dat een zodanig beleid gevoerd wordt in Nederland dat de boer de mogelijkheid vindt aan te schaffen wat hem geboden wordt.

Zeeuwsch Dagblad, 1956-09-05

„Overheid gerechtigd tot dwingen”

Zuivelbond F.N.Z. handhaaft het ingenomen standpunt

Geen bestuursleden benoemd voor *Productschap Zuivel*

ENSCHDEDE, 4 september. - De Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ houdt het been stijf inzake het niet benoemen van bestuursleden voor het op 15 oktober in werking tredende produktschap zuivel. In het standpunt van de FNZ is nog geen verandering gekomen, zo zeide de heer G. H. E. M. van Waes, voorzitter, tijdens de algemene vergadering te Enschede, omdat:

- 1) Minister Mansholt en zijn medewerkers een ontworpen regeling tot uitbetalen van „industriemelk” naar kwaliteit met controle daarop niet in de privaatrechtelijke sfeer willen laten, doch onder het produktschap, dus in de publiekrechtelijke sfeer willen brengen;
- 2) de FNZ. alsook andere ondernemersorganisaties door de SER niet voldoende betrokken zijn geweest bij het opstellen van het advies tot benoeming van een voorzitter van het produktschap zuivel. De thans door de kroon benoemde voorzitter, thans voorzitter van het verdwijnende *bedrijfschap zuivel*, ir. B. van Dam, geniet blijkens de woorden van de heer Van Waes, niet het vertrouwen van de FNZ en van andere ondernemersorganisaties.

In zijn jaarrede tot vele honderden stemgerechtigde leden van de F.N.Z., de organisatie van coöperatieve melkfabrieken, in de nieuwe gemeentegarage te Enschede, zei de heer Van Waes ook, dat de overheid de maatschappelijke omvorming, die gaande is, moet bevorderen. Bevorderen is zijns inziens echter niet synoniem met dwingen, zoals in de onderhavige gevallen.

„Ik wil geen negatieve woorden spreken of in een stemming van bitterheid en ontevredenheid leven”, zo zei de heer Van Waes. Ondanks alles blijft de F.N.Z. bereid mee te werken aan een spoedige totstandkoming van een *produktschap voor zuivel*. Wij accepteren de medezeggenschap van de werknemers ten volle en als goede democraten leggen wij ons neer bij de beslissing van de Tweede Kamer, dat dit op paritaire voet zal geschieden.

Maar wij staan er op, dat gedane toezeggingen worden gehonoreerd en dat met de opvattingen der vrije organisaties, voor zover dat binnen het raam der wettelijke bepalingen mogelijk is, wordt rekening gehouden”.

Geen rebellie

De voorzitter zei de bij de aanvang van de vergadering, het in hoge mate te betreuren, dat de minister noch het Departement van Landbouw, zoals anders, vertegenwoordigd waren.

Men moet toch beseffen, zo zei hij, o.a., dat ofschoon er verschillen van opvatting zijn, wij niet uit rebellie handelen. Wij hebben onze houding bepaald in de hoop tot constructieve arbeid te kunnen komen in de geest van de wet op de P.B.O. Wij zijn dus altijd tot een eerlijk gesprek bereid.

Naar wij vernemen, heeft ook de bond van coöperatieve zuivelverkoopverenigingen geweigerd, een bestuurslid voor het produktschap aan te wijzen.

Naar men in zuivelkringen verwacht, zullen de drie centrale landbouworganisaties terzake van het benoemen van bestuursleden voor het produktschap zuivel een afwachtcende houding aannemen, van mening zijnde dat indien drie organisaties geen bestuursleden benoemen, het ook geen zin zal hebben bestuursleden te benoemen namens K.N.B.T.B., K.N.B.T.B. en C.B.T.B.

Zierikzeesch Dagblad, 1956-09-05

Is minister Mansholt rood of... blauw?

„Hij voerde ons door de tralies"

ENSCHDEDE, 4 september - In de algemene vergadering van het *Produktschap Zuivel* werden ernstige verwijten geuit aan het adres van minister Mansholt. De heer Bakker uit Genemuiden luchtte zijn gemoed over minister Mansholt, die hij verweet eerst door schrielle maatregelen de boerenstand en speciaal de veehouderij tekort te hebben gedaan.

„Vorige week heeft diezelfde minister, die ons door de tralies gevoerd heeft, te Kampen uit een heel ander vaatje getapt en hoge eisen voor herstel en rationalisering van de agrarische bedrijven gesteld aan een komende regering. Daarmee zullen zware financiële offers gemoeid zijn. Dat moet een volgende minister zeker maar opknappen”, zo riep de heer Bakker uit, die het verder „een schande” vond, dat deze „eerste boer in Nederland” de drinkmelk nog altijd laat standaardiseren en daarmee het „kostelijke natuurprodukt” vervalst, „Wij willen een behoorlijk bestaan met een redelijk prijsbeleid”, aldus de heer Bakker, die in verband met de gestandaardiseerde melk minister Mansholt ervan verdacht een „blauwe boer” te zijn, als dit tenminste met zijn politieke kleur te rijmen zou zijn.....

Friesche Koerier, 1956-09-08

Is een verdere afnemning van de melkproductie wel wenselijk?

(Van onze landbouw-economische medewerker)

In onze vorige bijdrage hebben wij aangetoond dat de melkprijs de laatste jaren wel zeer ver is achtergebleven bij de ontwikkeling van de andere kosten en prijzen. Wij hebben toen tevens laten uitkomen, dat men niet ongestraft bepaalde evenwichten in de economie kan verbreken. Ongestraft dan in deze zin, dat men er op moet rekenen dat er zekere reacties zullen optreden indien men in een bepaalde kosten- en prijzen-structuur de prijs van één product ten opzichte van de andere prijzen vrij drastisch gaat wijzigen. **De grafiek welke wij de vorige week publiceerden**, liet nu wel heel duidelijk zien, dat de melkprijs thans in sterke mate uit het verband

ligt. Vandaag willen wij het dan hebben over de gevolgen welke hieruit zouden kunnen voortvloeien.

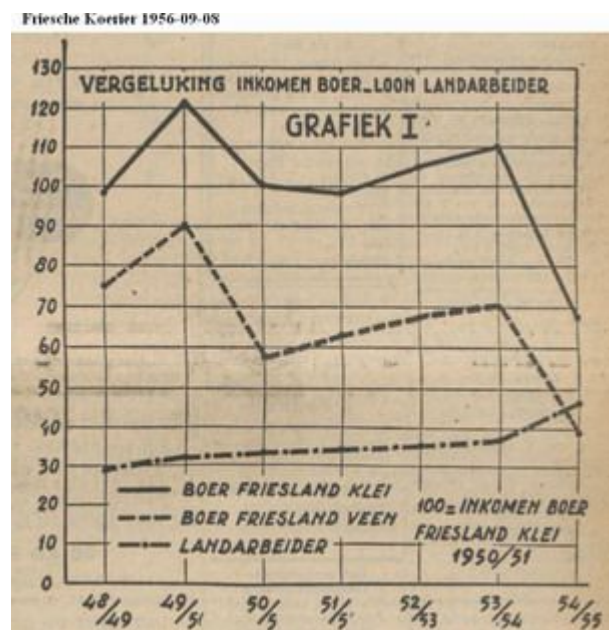
Het is goed eerst nog iets anders met deze lage melkprijs in verband te brengen. Het blijkt de laatste jaren n.l. dat deze melkprijs niet alleen lager ligt dan de andere prijzen, maar dat de melkprijs op zichzelf zodanig is, dat voor zeer vele bedrijven niet meer kan worden gesproken van een rendabele melkproductie.

Dit is geen bewering zonder meer, maar uit de boekhouding van het *Landbouw Economisch Instituut* blijkt dit zonneklaar.

Kostprijs productie

Geruime tijd geleden hebben wij in deze rubriek reeds gewezen op het feit, dat de productie tegen de kostprijs onmogelijk en tevens zinloos is. Het zinloze blijkt hieruit, dat men zich, bij productie tegen de kostprijs, inspanst om iets voort te brengen wat evenveel waard is als dat, wat men van te voren had. Dit is immers het geval wanneer men alleen de kosten krijgt vergoed.

Het onmogelijke ervan wordt de laatste tijd meer en meer duidelijk. Wanneer men produceert tegen de kostprijs is het voor de boer niet mogelijk gelden op zij te leggen als reserve tegen eventuele risico's en voor het doen van noodzakelijke investeringen. Er moet dus wel een zekere winstmarge zijn.

Grafiek-I

Uit grafiek I blijkt nog iets anders. En wel dit, dat in het boekjaar 1954/55 de boer in de veengebieden minder inkomen heeft gehad dan zijn arbeider.

Let wel, dit geldt voor het gemiddelde. Natuurlijk zullen er bedrijven zijn, waar de toestand voor de boer beter is, maar er moeten ook ettelijke bedrijven zijn, waar het beeld nog slechter is dan uit de grafiek blijkt.

In vorige bijdragen hebben wij zo duidelijk mogelijk proberen te zeggen wat hiervan op den duur het gevolg moet zijn. Om dit nog eens naar voren te brengen kunnen wij zeer goed uitgaan van de oorzaak van het feit, dat de boer minder verdient dan zijn arbeider. Wij komen dan als vanzelf terug bij de betekenis van de afwijkende melkprijs voor de ontwikkeling van de melkproductie.

Arbeidskrachten

Wanneer in een bedrijf per arbeidskracht minder wordt voortgebracht aan netto-waarde, dan het loon per arbeidskracht bedraagt, wordt er natuurlijk verlies geleden. Niettemin moet de boer aan zijn arbeider het volle loon uitbetalen wat op zijn beurt weer inhoudt, dat de boer op dit arbeidsloon toelegt. Dit bedrag dat de boer er op toelegt heeft hij natuurlijk zelf minder, en zijn inkomen was ook reeds minder dan het loon van de arbeider (per arbeidskracht werd er in

onze veronderstelling immers minder verdiend dan het loon van de arbeider), zodat het reeds spoedig in deze situatie zo is, dat de boer veel minder gaat verdienen dan de arbeider.

Dit heeft nog weer een heel ander gevolg. Het betekent n.l. ook, dat indien de boer besluit het in het vervolg zonder arbeider te doen hij zijn inkomen ziet stijgen. Immers hij bespaart dan het bedrag dat hij eerst tekort kwam op het arbeidsloon van zijn arbeider. Natuurlijk gaat het niet zo maar om het in het vervolg met een arbeider minder te doen. Hier zullen belangrijke gevolgen uit voortvloeien. Wanneer de boer eerst laten wij zeggen 20 koelen melk, zal hij het in het vervolg met heel wat minder moeten doen. Hij zal zijn bedrijf kunnen mechaniseren, maar in vele gevallen zal zeer waarschijnlijk blijken, dat deze mechanisatie ook nog te duur is, en dat het noodzakelijk zal worden de veestapel vrij drastisch in te krimpen. Het zou b.v. noodzakelijk kunnen blijken de veestapel van 20 op 10 koeien terug te brengen. Een nogal ingrijpende verandering zal men zeggen. Dit is het ook en vele boeren zullen tot iets dergelijks slechts node overgaan. Maar indien men merkt dat door deze ingreep het inkomen gaat stijgen zal men het op den duur ongetwijfeld doen.

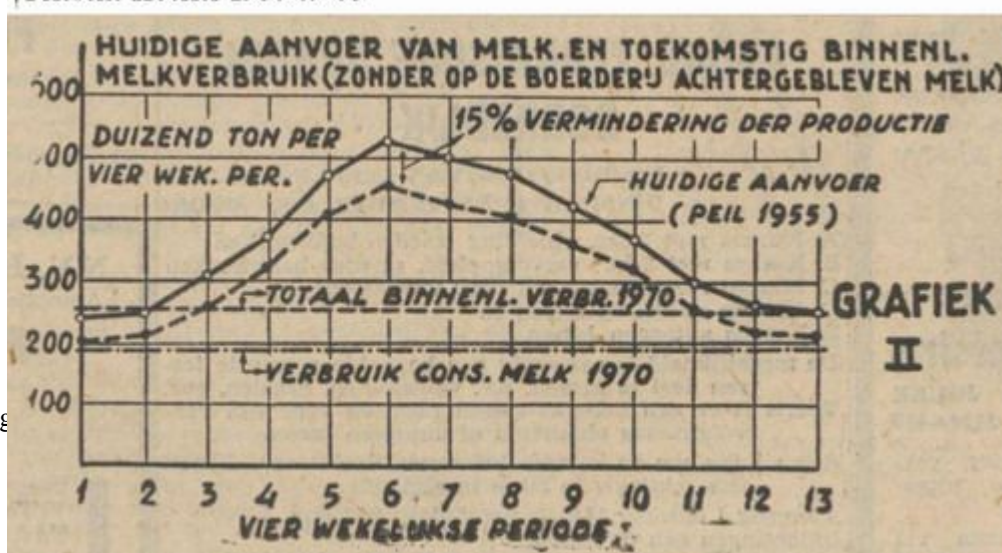
Vleesprijs

Hier komt nog iets anders bij. Wanneer wij ons nog eens voor de geest halen hoe de vleesprijs zich in de loop der jaren in evenwicht heeft kunnen houden met de ontwikkeling in de economische toestand in ons land, dan blijkt hier wel uit, dat het niet alleen mogelijk is op de door ons geschetste wijze een verliesbrengende bedrijfstak af te stoten, maar bovendien hiervoor in de plaats een winstgevend bedrijfsonderdeel in te schakelen, n.l. de vetweiderij. Dit zou dan zo kunnen door het vrijkomende land bij vermindering van de melkerij hiervoor te benutten.

Wij willen graag toegeven, dat dit ook wel weer een aantal problemen oproept, en dat lang niet alle bedrijven hiervoor geschikt zijn, maar dit zal toch niet kunnen verhinderen, dat bij handhaving van de lage melkprijs vele boeren op den duur de melkproductie zullen moeten inkrimpen en de vleesproductie zullen uitbreiden. De uitbreiding van de vleesproductie zal dan waarschijnlijk niet overal even sterk zijn, de inkrimping van de melkproductie zal er niet minder om zijn.

Wij hebben ons eens afgevraagd wat in de naaste toekomst het gevolg zal kunnen zijn van een inkrimping van de melkproductie. Door de groei van de bevolking is er immers steeds meer melk nodig. Wij hebben hiervoor nagegaan wat in 1970 het verbruik aan melk in het binnenland zal zijn. Dit binnenlandse verbruik aan melk hebben wij uitgedrukt per vierwekelijkse periode, teneinde dit verbruik te kunnen vergelijken met de productie per vierwekelijkse periode. De melkproductie schommelt erg in de loop van de seizoenen, zodat men niet het verbruik en de productie per jaar moet bekijken om een indruk te krijgen van de invloed van een productie-vermindering, mindering, maar men moet dit per periode nagaan.

Grafiek II
Friesche Koerier 1956-09-08

Het resultaat van de berekeningen ziet men in grafiek II. Men ziet in deze grafiek duidelijk, dat bij een productie-vermindering van 15 pct. er in, 1970 in een groot deel van het jaar een absoluut tekort aan melk zal ontstaan. Men kan dit tekort nog opvangen door het verbruik aan kaas en boter te doen geschieden uit van te voren te vormen voorraden, maar bij een verdere productie-vermindering zal men bij de drinkmelk-voorziening ongetwijfeld vastlopen.

Voor een deel zou men dit kunnen opvangen door in de zomer melkpoeder te maken en deze in de winter weer op te lossen, maar men zou op deze wijze de kwaliteit ongetwijfeld verslechteren en bovendien moeten rekenen met de extra kosten hieraan verbonden. Hier komt nog bij, dat men dan de uitvoer aan zuivelproducten totaal zou prijs geven. **Wij willen de volgende keer graag iets uitvoeriger op deze uitvoer terug komen**, en merken hier slechts op, dat het een volkomen open vraag is of dit wel in het nationale belang is. Wij zijn van mening, dat het een onverstandige daad zou zijn de buitenlandse markten prijs te geven. Op vele van deze markten is Nederland heer en meester en het zou niet gemakkelijk zijn deze positie opnieuw te veroveren indien wij deze eenmaal zouden hebben prijs gegeven.

Toch zijn wij er van overtuigd, dat indien de melkprijs blijft zoals die nu is, wij over enkele jaren voor het feit zullen staan, dat men door schade en schande wijs geworden, de melkprijs weer zal moeten verhogen, om weer tot een behoorlijke melkproductie te komen. Het lijkt dan ook beter het niet zo ver te laten komen. Alleen om redenen van nationaal belang komen wij op deze wijze tot de conclusie, dat de melkprijs thans te laag is vastgesteld. Wij zwijgen dan nog maar over het onrecht dat ondertussen de boerenstand is aangedaan.

In een volgende bijdrage hopen wij nog een overzicht te geven van de positie van de Nederlandse zuivelproducten op de Internationale markten. Daarna is het wellicht mogelijk enkele concrete gedachten te ontwikkelen omtrent de meest juiste hoogte van de melkprijs.

Leeuwarder Courant. 1956-09-20

LEF 1957 nog in het oude garantie-spoor

Ruim 110 miljoen voor melk

De begroting van het Landbouwegalisatiefonds 1957 vertoont een eindcijfer van f 165.720.000. Voor steunmaatregelen van de roggeoogst is f 15.000.000 geraamd. Het nadelig saldo op de aan- en verkoop van suiker wordt op f 14.620.000 geraamd. Voor nadelig saldo op de export van bacon en vlees waren is een stelpost van f 25.000.000 uitgetrokken.

Voor toeslag op consumptiemelk is een post van f 80.700.000 opgenomen. Voor uitkeringen ten behoeve van veehouders tengevolge van de gegarandeerde basismelkprijs is f 49.400.000 geraamd. Deze uitkering is afhankelijk van de voor het melkprijsjaar 1956/1957 nog vast te stellen basis-melkprijs met de eventuele toeslagen daarop enerzijds en de gemiddelde opbrengst van alle melk in dat melkprijsjaar anderzijds.

Aangezien omtrent geen van beide factoren thans nog enige zekerheid bestaat, werd het uitgetrokken bedrag gebaseerd op de ter beschikking staande gegevens voor de jaren 1955 en 1956. (Uit deze toelichting op de begroting blijkt, dat er geen rekening is gehouden met de te verwachten wijziging van het garantiebeleid van de regering. Bij de begroting is uitgegaan van

de bestaande situatie, zodat bij verandering van het garantiebeleid ook wijzigingen in de begroting van het fonds te verwachten zijn. Red. L.C.)

Leeuwarder Courant, 1956-10-09

De ere-promotie van Minister S. Mansholt

Prof. dr. C. H. Edelman heeft hedenmiddag, namens de senaat van de landbouwhogeschool in Wageningen. In een rede, die in aanwezigheid van zeer vele belangstellenden werd uitgesproken in de grote kerk te Wageningen, een uiteenzetting gegeven van de overwegingen die de senaat er toe hebben geleid aan de heer S. L. Mansholt, minister voor landbouw, visserij en voedselvoorziening, de graad van doctor honoris causa in de landbouwkunde toe te kennen.

Prof. Edelman deed enige grepen uit het vele dat de heer Mansholt gedurende een periode van ruim elf jaar als verdienste kan worden toegerekend. „Maar ook al zou wellicht ieder van deze verdiensten afzonderlijk voldoende zijn geweest voor de verlening van een eredoctoraat door de senaat van de landbouwhogeschool, toch geeft ook de optelling ervan uw verdiensten onvoldoende weer, zo telde prof. Edelman [.....]

Dr. S. L. Mansholt over landbouwpolitiek

Na zijn promotie tot doctor honoris causa heeft dr. S. L. Mansholt, in zijn dankwoord een uitvoerige beschouwing gewijd aan de landbouwpolitiek.

Hij begon zijn rede met zijn dank uit te spreken voor de hem verleende eregraad en zei deze te beschouwen als een hulde aan al diegenen die hem in de afgelopen jaren van het herstel van de landbouw hebben bijgestaan. Vervolgens wenste dr. Mansholt de problematiek van de Nederlandse landbouw te plaatsen tegen de achtergrond van het economische en sociale gebeuren in ons land en in de wereld.

Hij stelde, dat de landbouw in de komende jaren met twee hoofdproblemen zal worden geconfronteerd. Nationaal: met verhoging van de arbeidsproductiviteit, omdat daardoor de integratie van de landbouw in de nationale gemeenschap moet worden verbeterd. Internationaal: met een betere en rechtvaardiger verdeling van de wereldproductie over de wereldbevolking, omdat slechts daardoor een betere internationale integratie kan worden bereikt.

Waarborgen geven

In zijn rede stelde de minister de vraag, wat dit betekent voor de plaats die de landbouw in de nationale samenleving moet innemen. „De landbouw staat voor de noodzaak, een met de andere takken van productie vergelijkbare economische prestatie te leveren aan de gemeenschap. Daarbij heeft de landbouw evenals andere takken van productie, recht op bijstand van de gemeenschap en wel in het bijzonder ten aanzien van de vraagstukken, die de werkers in de landbouw individueel of in gezamenlijk verband niet of nog niet eigener beweging aankunnen”, zo zei de minister. „in de komende jaren”, zo betoogde hij voorts, „zal de gemeenschap meer en meer van de landbouw vragen waarborgen te geven, dat de offers, die de gemeenschap voor de landbouw brengen moet en ook brengen zal, verantwoord zijn. De landbouw mag geen bodemloze put zijn, dat kan en zal de gemeenschap niet aanvaarden. Maar die waarborgen kan de landbouw niet geven, wanneer hij de beloning voor zijn produktieve arbeid niet verzekerd weet op een voor hem redelijk niveau”.

De minister betoogde, dat de hulp van de gemeenschap voor de structurele aanpassing primair moet zijn, terwijl de hulp voor het handhaven van een redelijk inkomen voor boeren en arbeiders complementair is.

Geen vrees

Overgaande van de nationale naar de internationale integratie maakte de jonge doctor enige opmerkingen over de vraagstukken van de landbouw in Europa en in de wereld. Hij stelde dat de integratie van de landbouw in Europa een proces van lange duur zal zijn. De landbouw moet zich zijns inziens gereed maken voor zijn positie in Europees verband. „De landbouw mag zich daarbij niet laten afschrikken door de vrees, niet in finesses te zullen weten hoe de agrarische positie van de nationale gemeenschap in een wijder Europees verband zal zijn”, zei dr. Mansholt.

Zeeuwsch Dagblad, 1956-10-25

S. E. R. adviseert over melkprijzen ⁵

's-GRAVENHAGE, 24 okt. - De S.E.R. heeft de minister van landbouw op diens verzoek een uitvoerig advies gegeven over de prijsvorming van melk. De meerderheid van de raad is tot de conclusie gekomen, dat het systeem van de garantieprijs aan de boer verandering behoeft. Tot dusverre wordt voor alle geproduceerde melk een garantieprijs gegeven. De S.E.R. stelt zich primair op het standpunt dat gestreefd moet worden naar een zo groot mogelijke netto-opbrengst van de sector van de melkveehouderij in het nationale produkt. Daarnaast dient een redelijk bestaan voor de individuele melkveehouder bevorderd te worden.

In dit verband acht de meerderheid het wenselijk slechts voor een deel van de melkproduktie (af te lezen op een basisperiode) een garantie te gaan geven. Deze garantie zou van iedere individuele melkveehouder moeten worden vastgesteld.

Daarnaast zouden maatregelen moeten worden genomen om tot verbetering van de produktiestructuur te geraken.

De garantieprijs zou zodanig moeten worden vastgesteld, dat aan boeren op goed geleide, sociaal en economisch verantwoorde bedrijven een minimuminkomen wordt verzekerd.

Voor bedrijven, die onder minder gunstige omstandigheden produceren, dient de doelstelling van het bevorderen van een redelijk bestaan voor de producent te worden verwezenlijkt door aanvullende voorzieningen. Indien de prijsontwikkeling daartoe aanleiding geeft zou er, wat dit laatste betreft, een mogelijkheid zijn om regionale bedrijfstoelagen te geven. Dit dient nader in een algemeen advies over het garantiesysteem in de landbouw te worden gezien.

Een minderheid in de S.E.R. meent, dat verbetering in de produktiestructuur uitsluitend via niet-prijspolitieke maatregelen bereikt moet worden. Zij wenst handhaving van de bestaande melkprijsgarantie.

Leeuwarder Courant, 1956-12-06

⁵ Integraal te vinden http://www.ser.nl/~media/DB_Adviesen/1950_1959/1956/b04332.ashx

Arbeidersbestuur zuivelschap hield de deur open voor de ondernemersorganisaties

Eerste openbare bestuursvergadering van het *productschap voor zuivel*

(Van onze landbouwredacteur)

Op de eerste openbare vergadering van het *productschap voor zuivel* stond de deur op een grote kier. Aanwezig waren behalve de omstreden voorzitter. Ir. B. van Dam, en de drie secretarissen, de vertegenwoordigers van enkele ministers en uiteraard de negen bestuursleden, die de arbeidersorganisaties vertegenwoordigen. Nog niet aanwezig waren de negen bestuursleden, die de werkgeversorganisaties kunnen aanwijzen. Uit de verschillende toespraken en uit de discussies bleek, dat ieder verlangend was naar het moment, dat ook de werkgevers hun deel van de „verantwoordelijkheid” op zich zouden nemen.

Het bestuur van het productschap is reeds kort na de start van het productschap op 15 oktober met zijn werkzaamheden begonnen en nam bijv. reeds belangrijke beslissingen inzake de afzet van *koelhuisboter* uit de voorraden van het I.V.Z. en op dit gebied zullen nog verdere maatregelen genomen moeten worden. Op de eerste openbare bestuursvergadering zijn enkele huishoudelijke concept-verordeningen door het bestuur goedgekeurd. Daarbij was behalve de begroting voor het tijdvak 15 oktober 1956 tot en met 31 december 1957 ook de verordening, welke de bevoegdheden van de voorzitter regelt.

Op dit terrein heeft het bestuur enige terughoudendheid betracht door de verordening slechts een werkingsduur tot 15 februari te geven. Dit is gedaan om ook de werkgevers in de gelegenheid te stellen over een definitieve regeling mee te spreken, uiteraard in de hoop, dat voor 15 februari hun plaatsen in het bestuur hebben ingenomen. De verordening kan dan eventueel gewijzigd opnieuw vastgesteld worden zonder dat de voor wijziging benodigde twee derde meerderheid in het bestuur er aan te pas komt.

Arbeiders ingenomen

Overigens betoonden de negen bestuursleden zich ingenomen met de plaats, die zij voor de arbeiders in de zuivel hebben gekregen, en uit de discussies bleek, dat zij van plan zijn in het productschap hun taak op zich te nemen. Men sprak van gewijzigde arbeidsverhoudingen en sprak algemeen ook de wenselijkheid uit, dat de arbeiders in het bestuur van het Ned. Instituut voor Zuivelonderzoek (NIZO) vertegenwoordigd zouden zijn nu daar arbeidsvraagstukken aan de orde blijken te komen. Aan het Nizo werd een subsidie verstrekt van f 1.310.000,-. In de omstreden kwestie van de kwaliteitsregeling van de melk werd door het bestuur ook een beslissing genomen, doordat de inkomsten en uitgaven van het fonds kwaliteitsverbetering van door melkveehouders in het westelijk consumptiemelkgebied geleverde melk werd vastgesteld. (Saldo en inkomsten van dit fonds bedragen ruim zes miljoen gulden).

Principiële wijziging

Bij de aanvang van de bijeenkomst heeft de voorzitter een rede gehouden, waarin hij de ontwikkeling van de overheidsmaatregelen op het terrein van de zuivel sedert 1932 schetste. Hij herinnerde eraan, dat door de overheid na de oorlog een principiële wijziging in het bestuur van het bedrijfschap voor zuivel, de voorganger van het productschap, werd aangebracht. Tot die tijd werden de bestuursleden aangewezen door de secretaris-generaal en nadien werd het samengesteld uit personen aangewezen door representatieve organisaties. Voor het eerst deed

één vertegenwoordiger van de werknemers zijn intrede in het bestuur. De voorzitter noemde dit laatste slechts een benadering van hetgeen in de sociaal-economische sector van het moderne maatschappelijke leven een noodzaak is gebleken te zijn.

Taak voorzitter

Nadat het productschap bij de wet was ingesteld bleek, dat de werkgeversorganisatie geen bestuursleden in het schap wilden benoemen. Toch is het schap verantwoordelijk voor de vervulling van de bij de wet aan hem opgedragen taak. Als een verschil met het vroegere bedrijfsschap gaf ir. Van Dam o.a. aan dat de voorzitter in het produktschap slecht een adviserende stem heeft, terwijl de voorzitter van het bedrijfsschap bij staking van stemmen een beslissende stem had en het recht bezat om de minister voor te stellen zijn goedkeuring aan een genomen besluit te onthouden.

De organisaties van de werknemers hebben blijk gegeven de nieuwe verantwoordelijkheden te willen dragen. Voor sommige organisaties van ondernemers valt het nog moeilijk deze op zich te nemen. Het bestuur van het schap hoopt, dat er in deze situatie spoedig verandering zal komen. De voorzitter wees er op, dat er van een geschil tussen dit bestuur en enige werkgeversorganisatie in feite geen sprake is.

Kleine meningsverschillen

De vice-voorzitter, de heer S. van der Ploeg (ANAB), beantwoordde de rede van de voorzitter. Hij betreurde de afwezigheid van de bestuursleden, die door de ondernemers kunnen worden aangewezen. Als er nog bezwaren tegen de voorzitter bestaan, zo zei hij, dan zijn deze wel tot een minimum gedaald, want de voorzitter heeft geen beslissende stem. Als belangrijke problemen, waarmee het schap te maken krijgt, wees bij op het SER-rapport over de melk, de stijgende kostprijs van de melk en op de gevolgen, die het wegvallen van de subsidie op de drinkmelk voor de zuivelmarkt zal hebben.

De heer Van der Ploeg sprak de hoop uit, dat de ondernemers spoedig over de kleine meningsverschillen heen zullen stappen en hun verantwoordelijkheden in het schap op zich nemen. Hij besloot zijn toespraak met te zeggen, dat de arbeiders trots zijn op dit productschap en hij zegde namens de bestuursleden de voorzitter alle medewerking en vertrouwen toe.

Bij de besprekingen bleek een grote mate van eenstemmigheid tussen de bestuursleden te bestaan. De ontwerpverordeningen werden alle zonder hoofdelijke stemming genomen.

In het bestuur van het schap hebben op het ogenblik zitting de heren S. van der Ploeg, J. Bouma, J. Koster en C. Z. de Vries, die aangewezen zijn door de ANAB en Mercurius, de heren A. de Vries (NCLB), A. P. C. Gulickx (r.k. landarbeiders), A. B. Geurts (r.k. fabrieksarbeiders), mr. W. Brak (CNV-bonden) en A. H. Schut (r.k. Transportarbeiders).

Friese Koerier, 1956-12-06

Produktschap voor zuivel geeft voorbeeld:

Stevige waarborgen voor openbaarheid

Begroting (12 miljoen voor 15 maanden) vlot goedgekeurd ⁶

(Van een onzer verslaggevers)

DEN HAAG - Het *Produktschap voor Zuivel* heeft in zijn eerste openbare vergadering een reglement van orde gekregen, dat vandaag, zes december ingaat. In dat reglement staat, dat het bestuur openbare en besloten vergaderingen houdt. In het algemeen zullen de vergaderingen openbaar zijn. Indien het bestuur daartoe besluit, wordt een besloten vergadering gehouden.

Dit is een belangrijke zaak. Men heeft de laatste maanden herhaaldelijk van allerlei kanten kritiek kunnen horen op de neiging bij veel publiekrechtelijke organen om de vergaderingen zoveel mogelijk een besloten karakter te geven en alleen die zaken, waarvan de wet op de Bedrijfsorganisatie openbare behandeling met zoveel woorden voorschrijft, in het openbaar af te doen.

Bijzondere waarborgen

Het *Produktschap voor Zuivel* is zelfs bijzonder ver gegaan. Het heeft zichzelf namelijk met een de mogelijkheid ontnomen om besloten vergaderingen te houden, zonder dat daartoe een besluit is genomen op een openbare vergadering.

Immers: de vergaderingen zijn, zo zegt het Reglement van Orde, als regel openbaar. Slechts indien het Bestuur daartoe besluit kan er een besloten vergadering worden gehouden. Daaruit volgt, dat het Bestuur daartoe beslissingen moet nemen op een openbare vergadering.

Nu lijkt dit een wat ingewikkelde en uiterst formele aangelegenheid, maar dat is het niet. Dat bleek al direct op die eerste openbare vergadering, toen voorzitter Van Dam meedeelde, dat er op 2 januari a.s. een besloten vergadering zal moeten worden gehouden, waarop verschillende prijszettingen ter sprake komen.

De vergadering besloot daartoe echter niet! Zij besloot daartoe ook niet eerder. Zij zal dus straks op de eerstvolgende openbare vergadering, dat is op 19 december a.s., moeten besluiten op 2 januari in besloten vergadering bijeen te komen. Doet men dat niet, dan zou er twijfel kunnen ontstaan aan de rechtsgeldigheid van de op die niet-officiële besloten vergadering te nemen besluiten, met alle ellende, die daaruit volgt.

Zo ziet men, hoe ingewikkeld lief en leed van de P.B.O. wel is. Dat bleek gisteren ook nog uit de begroting van 15 okt. 1956 t/m. 31 december 1957 van het Produktschap, die in de gewone dienst sluit op een bedrag van f 12.133.500.-. De belangrijkste inkomstenpost vormt de administratieve heffing, die geraamd wordt op f 10.859.500.-. De belangrijkste uitgaven-posten: personele uitgaven (ruim vier miljoen) en subsidies (f 5.710.000).

Over die subsidies rezen vragen. De heren Van der Ploeg (ANAB), Gulick (N.K.L.B.) en A. de Vries (N.C.L.B.) vestigden de aandacht op het feit, dat het Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek en het Nederlands Zuivelbureau de belangrijkste subsidies krijgen, maar dat de werknemersorganisaties alleen hun invloed kunnen doen gelden op de financiering, niet op de besteding van die bedragen.

Zij kregen van voorzitter ir. B. van Dam de toezegging, dat de leiders van beide organisaties in een van de volgende vergaderingen van het *Produktschap voor Zuivel* inlichtingen zullen verstrekken. Men kan zich er dan verder over beraden.

6 Iets over FNZ en VVZM problemen met PZ.....

Op de dienst van fondsen en reserves toont de begroting een memorie-post voor deelname aan de wereldtentoonstelling te Brussel in 1957. Aan die tentoonstelling doet het Nederlands Zuivelbureau niet mee. Het P.Z. is echter van mening, dat de Nederlandse zuivel daar in het centrum van de belangstelling moet worden gesteld, gezien de grote export van onze zuivelprodukten. Hoe hoog uiteindelijk de kosten zullen worden is nog niet bij benadering te zeggen.

Verder bleek uit de besprekingen, dat men overweegt om ook het hogere personeel van de publiekrechtelijke organen in aanmerking te doen komen voor verhoging van het salaris, wanneer het Rijk tot een dergelijke vorm van „ontknikking” zou overgaan. Daarover wordt thans nog overleg gevoerd.

Diverse punten

Van de overige ter vergadering besproken punten vermelden wij nog het volgende.

Uit het openingswoord van de voorzitter bleek, dat de kaasproduktie dit jaar iets is gedaald. De boterproduktie vertoont een sterke stijging. Er moet op het ogenblik nog 12.800 ton, die resteren uit de door het *In- en Verkoopbureau voor Zuivel* uit de markt genomen 21.000 ton, worden geruimd. Daarvan zullen 3.000 ton in het binnenland worden verkocht.⁷

De verkoop van koelhuisboter gaat vlot. De prijs is in het Westen van het land ongeveer 95 cent.

Op de volgende vergadering (19 december) zal aan de orde komen de prijsstop voor consumptiemelk, dit op verzoek van de heer Van der Ploeg (ANAB), die in deze maatregel een wel wat rigoureuze beëindiging zag van de invloed, die het voormalige *Bedrijfschap voor Zuivel* op de prijsvorming van de consumptiemelk kon doen gelden.

Verder zal men een onderzoek instellen naar de vraag of de plicht tot huis aan huis bezorgen van melkprodukten niet te zwaar wordt in die gebieden van het land, waar de woningbouw aanleiding geeft tot hoge huizen met veel trappen.

⁷ Uit De Friese Koerier – 21 dec. 1956: De voorraad boter bij het I.V.Z. neemt in langzaam tempo af. In drie weken tijd is in het binnenland 900 ton als koelhuisboter afgezet. Na 5 dec. is de afzet naar het buitenland gestegen met 500 ton. Nog steeds neemt I.V.Z. ongeveer 100 ton per week voorraden uit de markt.